

Barne- og likestillingsdepartementet
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Grimstad 13.01.2008

Høringsvar – forslag om lovfesting av krisesentertilbudet

Stine Sofies Stiftelse er en prosjektorganisasjon med hovedmålsetting:

- FOREBYGGE vold og overgrep mot barn,
- AVDEKKE vold og overgrep mot barn, og
- IVARETA det voldsutsatte barnet.
- PÅVIRKE myndighetene til å bedre barns rettsvern

1. Beskrivelse av dagens situasjon

Stine Sofies Stiftelse mener at de store forskjellene i tilbud, organisering og ivaretagelse av spesielt barn er uakseptabelt, og håper at en lovfesting kan bedre på dette.

Av 45 prosent dro 26 prosent av beboerne med barn tilbake til overgriper. Når man ser hen til at de fleste krisesentrene allerede har opplysningsplikt til barnevernet, jf. barnevernloven § 6-4a, mener Stiftelsen det er betenkelig at bare 18 prosent av krisesenterbrukerne ble henvist til barnevernet. Etter Stiftelsens oppfatning vil det i disse tilfellene alltid være grunn til å melde en bekymring til barnevernet, jf. lovfestet meldeplikt. Internasjonal forskning indikerer at barn er til stede ved 80 – 95 % av voldsepisoder mellom foreldrene, og der det er vold mellom foreldrene er omtrent 50 % av barna direkte utsatt for vold. (Geffner et al., 2003)

2. Hva skal lovfestes og forankring av tilbudet

Stine Sofies Stiftelse støtter forslaget om lovfesting av krisesentrene som pålegger kommunene ansvar for et godt og helhetlig krisesentertilbud. Forslaget åpner for at det er opp til hver enkelt kommune hvordan de vil organisere, drifte og lokalisere krisesentertilbudet. I utgangspunktet er Stiftelsen enig i dette, men for at dagens store forskjeller i krisesentertilbudet ikke skal vedvare bør det legges noen rammer overfor kommunene. Stiftelsen vil i den forbindelse påpeke at krisesentrene i sin nåværende form har vist seg å være et godt tilbud for kvinner og barn, og det er viktig å videreføre og videreutvikle denne formen.

3. Kommunens ansvar og innholdet i krisesentertilbudet

Stine Sofies Stiftelse er langt på vei enig i forslaget til § 2, med noen merknader:

Første ledd: ved å bruke betegnelsen ”medfølgende barn” tydeliggjør man ikke at barn på lik linje med voksne har egne rettigheter og behov. Stiftelsen mener det er viktig at man lar være å bruke ”medfølgende”, slik at fokuset på barns behov på krisesenter tydeliggjøres i loven. I tillegg er tiden inne for at barn ikke lenger anses som et ”vedheng” til forelderen, men som eget rettssubjekt.

Fjerde ledd: ”god ivaretagelse” av medfølgende barn. Forslaget bygger på at hver enkelt kommune skal kunne velge organiseringen av krisesentertilbudet. Stine Sofies Stiftelse mener at

det må tydeliggjøres i forskrift hva som ligger i en ”god ivaretakelse”? Dette begrunnes med at det i utgangspunktet ikke skal være noen forskjell på hvilke tilbud krisesentrene har til barn, fra kommune til kommune.

Femte ledd: Stine Sofies Stiftelse er enig i at krisesenteret skal være et ”lavterskeltilbud”, og at forvaltningsloven bestemmelser om enkeltvedtak ikke skal gjelde ved inntak og tildeling av plass. I rapport utarbeidet av barne-, ungdoms- og familiedirektoratet om personer som avvises ved krisesentrene i Norge, ble 82 personer avvist i løpet av en tre måneders periode. Stiftelsen er av den oppfatning at kommunene må ha et lavterskeltilbud til denne gruppen, spesielt dersom det skulle være barn blant de avviste, slik at krisesentrene enkelt kan henvise dem videre. Det uakseptabelt å avvise barn uten å forvise seg om at barnvernet blir kontaktet. Derfor bør det presiseres hvilke krav som stilles til opplysningsplikten til barnevernet i slike situasjoner.

4. Målgrupper for krisesentertilbudet

Loven er kjønnsnøytral, og forslaget ”anbefaler ikke” åpning for å samlokalisere krisesentertilbudet for kvinner og menn. Stines Sofies Stiftelse er av den oppfatning at loven bør presisere at tilbud til menn og kvinner ikke skal samlokaliseres. Videre bør tilbudet til menn og kvinner ikke utføres av de samme personer. Dette begrunnes i at terskelen for kvinner å kontakte krisesenteret er høy i utgangspunktet, og at dette kan bidra til at terskelen vil øke. Dersom midlene til krisesentertilbudet fordeles gjennom rammetilskudd til kommune, er det grunn til bekymring for at kommunene samlokalisere dette for å spare ressurser.

5. Kvaliteten i tilbudet og tilrettelegging for ulike brukergrupper

Innspill til hva kommunen og de ulike instanser kan bidra med for å ivareta barn:

Stine Sofies Stiftelses erfaring, ved foredragsvirksomhet over hele landet, er at kompetansen om vold og overgrep og konsekvensene av dette må økes i alle instanser i kommunens hjelpeapparat og ved krisesentrene som skal ivareta barn. Av den grunn bør det igangsettes kompetansehevende tiltak for ansatte ved krisesentrene i første omgang, men også i kommunens andre instanser.

Praktiske tiltak for en god ivaretakelse av barn:

Stine Sofies Stiftelse mener at det bør utarbeides en individuell plan for hvert enkelt barn, uansett oppholdets lengde på krisesenteret, for å sikre god ivaretakelse av barnet. Som minstekrav må barnet så langt det er mulig kunne få opprettholde ”normal hverdag” som skolegang, fritidsaktiviteter og lignende, i tillegg til at krisesenteret tilrettelegger for god og trygg kontakt mellom mor og barn. Barnet må også få den hjelp det har behov for fra andre hjelpeinstanser i kommunen. I den forbindelse kan samtykkeproblematikken oppstå. Det vises i det henseende til høringsvaret til Stine Sofies Stiftelse i forbindelse med Barnelovsutvalget:

Sitat:

”Samtykke til helsehjelp

Stine Sofies Stiftelse erfarer de samme problemstillingene som Barneombudet, at enkelte barn ikke får nødvendig helsehjelp fordi samtykke fra en av foreldrene mangler. De fleste tilfeller vi kommer i kontakt med gjelder barns tilgang på psykisk helsehjelp på grunn av at det foreligger mistanke om krenkelser fra en av foreldrene eller foreldres nye partner. Dette omfatter både tilfeller hvor foreldrene har felles foreldreansvar og hvor en av foreldrene har foreldreansvaret alene.

Som nevnt ovenfor så må reglene forankers i et barneperspektiv slik at nødvendig og hensiktsmessig helsehjelp må fremstå som en rettighet for barnet, og ikke som dagens samtykkeordning som er forankret i foreldrerettigheter. Som forordet til Regjeringens

- Stine Sofies Stiftelse arbeider for:
- forebygge vold og overgrep mot barn
 - avdekke vold og overgrep mot barn
 - ivareta det voldutsatte barnet

For mer informasjon om stiftelsen: www.barnerett.com

handlingsplan "Vendepunkt" uttaler, så foreligger det mye kunnskap om skadevirkningene barn får av å oppleve vold og overgrep.

Flertallets forslag til endring av barneloven § 30 gjelder bare helsehjelp til barn hvor foreldrene har felles foreldreansvar. Stine Sofies Stiftelse er av den oppfatning at helsehjelp er en av de viktigste rettighetene et barn besitter, og at rett til helsehjelp må gjelde alle barn uavhengig av det formelle forholdet mellom foreldrene.

Av den grunn mener Stiftelsen at bestemmelsen også må gjelde der en forelder har foreldreansvaret og den andre samværsrett. I tillegg må dette som utgangspunkt også gjelde når det er samværsforelder som ønsker at barnet skal ha helsehjelp.

Stiftelsen mener derfor at barneloven og pasientrettighetsloven bør endres slik at barnet gis rett til helsebehandling, uavhengig av formelle og faktiske forholdet mellom foreldrene, dersom helsepersonell faglig sett vurderer det slik at undersøkelse og eventuell behandling bør igangsettes."

Sitat slutt.

Barns samvær med voldsutøveren.

Dersom voldsutøver er barnets forelder, vil det kunne forekomme krav om å ha samvær med barnet. Stine Sofies Stiftelse mener at eventuelle samvær bør stilles i bero til barnvern og hjelpeapparatet for øvrig har undersøkt omsorgssituasjonen.

Det presiseres viktigheten av at barnet ikke blir "kasteball" i systemet. Det kan i det henseende vises til hvordan Barnas Hus er organisert.

Kompetansekrav til ansatte ved krisesenteret.

Stine Sofies Stiftelse mener at et minstekrav ved hvert krisesenter er at minst en ansatt har barnefaglig kompetanse. Dette tilsier, i motsetning av hva departementet mener, økte lønnsutgifter. Noe som igjen innebærer at det settes inn økonomiske midler for å gi et godt faglig tilbud. Stiftelsen mener at begrepet "god ivaretagelse" av barn forutsetter at det stilles krav til nødvendige kvalifikasjoner.

Videre er det en forutsetning at de ansatte blant annet har kunnskap om hvilke instanser som skal/bør kontaktes og reglene om bistandsadvokatordningen m.v.

6. Samordning av tjenester

Stine Sofies Stiftelse er enig i forslaget, imidlertid mener Stiftelsen at det bør utarbeides en konkret plan for hvert enkelt barn, uavhengig av oppholdets lengde på krisesenteret. Dette for å sikre at barn på krisesenter får den lovpålagte oppfølging som "god ivaretagelse" innebærer.

I Regjeringens handlingsplan, "Vendepunkt" punkt 24, kan kommuner som "ønsker" det få hjelp til å tilrettelegge og bistå med å utvikle handlingsplan på dette området. Erfaring viser at ikke alle kommuner tar denne problemstillingen på alvor og prioriterer dette. Stiftelsen er derfor av den oppfatning at det er en forutsetning at kommunen må pålegges å utarbeide handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

Stiftelsen er av den oppfatning at vilkåret "langvarig" er vagt og derfor må presiseres. I forbindelse med forslag til endring i lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barnevernstjenester, er det i forslaget om ny § 3-2 satt opp som vilkår at den individuelle planen må "anses nødvendig", samt at det må foreligge "samtykke fra foreldre". Hvor departementet uttaler at det i forskrift "kan" gis nærmere bestemmelser om hvilke grupper av barn plikten omfatter og om planens innhold.

Videre er det oppstilt vilkår om at behovet må være ”langvarig”, noe som tolkes til en varighet på omtrent ett år.

Sitat fra Stiftelsens høringssvar:

”Forutsatt at barnet har behov for annet enn spesialundervisning eller fysikalsk hjelp, eksempelvis psykiatrisk hjelp, kan det stilles spørsmål om hvordan barneverntjenesten kan vite om et barn kommer til å ha behov for korte eller langvarige tiltak eller tjenester. Det vises da til den erfaring som departementet beskriver, at mange barn og unge har vært i kontakt med barneverntjenesten over flere år uten at de har fått nødvendig oppfølging. Når et barn kommer innunder barnverntjenesten, så kan det være begynnelsen på et langvarig behov. Stiftelsen mener at det bør utarbeides individuell plan for oppfølging snarest mulig. Dette for at vi i fremtiden skal unngå den samme erfaring som har vist seg hittil.” Sitat slutt

Stine Sofies Stiftelse er av samme oppfatning når det gjelder krisesentertilbudet.

7. Taushetsplikt og opplysningsplikt

Stine Sofies Stiftelse støtter fullt opp forslaget. Det bør i tillegg utarbeides en veileder som forklarer hva opplysningsplikten innebærer, med henvisning og klargjøring av varslingsplikten i straffelovens § 139.

8. Politiattest

Stine Sofies Stiftelse støtter fullt kravet om politiattest. Det vises i denne forbindelse til forslaget fra Justisdepartementet, om ”politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige”, hvor det skille mellom begrenset og uttømmende politiattest. Høringen ble gjennomført i 2008.

Sitat og utdrag fra Stiftelsens høringssvar vedrørende begrenset politiattest:

”Stine Sofies Stiftelse er opptatt av at barn skal beskyttes mot personer som kan påføre dem skader og/eller uheldig påvirkning. Derfor må det fremkomme av den begrensede politiattesten; om vedkommende har vært siktet/tiltalt, men saken har blitt henlagt i de sakene hvor brudd på straffeloven §§ 192 til 197, 199, 200 andre ledd, 201 c, 201 a, 203 og 204a og 233 skal anmerkes uten tidsbegrensning som følger av lov om strafferegistrering av 06.11.1971 nr. 52, § 6.”

Stiftelse mener også at ”det skal være krav om uttømmende politiattest for personer som skal ha heldøgns omsorgsansvar overfor barn.”

9. Internkontroll og kommunalt tilsyn

Stine Sofies Stiftelse støtter fullt opp om forslaget.

10. Statlig tilsyn

Stine Sofies Stiftelse støtter fullt opp om forslaget.

11. Forholdet til Svalbard

Stine Sofies Stiftelse er av den oppfatning at loven gis anvendelse for Svalbard.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Stine Sofies Stiftelse har ikke grunnlag om å uttale seg om det eksakte forslaget til bevilgning. Imidlertid mener Stiftelsen at det må tilføres tilstrekkelig med økonomiske midler, eksempelvis til økte lønnskostnader, dersom Regjeringens intensjon om et helhetlig og kvalitetsmessig godt tilbud gjennom lovpålegg skal kunne gjennomføres. Stine Sofies Stiftelse mener overgangen fra frivillig organisasjon til lovpålagt plikt for kommunene er stor. Spesielt for de kommunene som

- Stine Sofies Stiftelse arbeider for:
- forebygge vold og overgrep mot barn
 - avdekke vold og overgrep mot barn
 - ivareta det voldutsatte barnet

For mer informasjon om stiftelsen: www.barnerett.com

hittil ikke har sett viktigheten av et godt organisert krisesenter med faste ansatte, og dermed bevilget svært knappe ressurser.

Det uttales i høringsnotatet at det er i tråd med Regjeringens politikk, at lovpålagte kommunale oppgaver skal rammefinansieres. Noe Stiftelsen i utgangspunktet stiller seg bak. Lovutkastet forutsetter et samarbeid mellom kommunene og interkommunale løsninger, og at dette samarbeidet må utvikles og bli mer forpliktende enn i dag. Imidlertid er det en vesentlig forskjell når det gjelder krisesentertilbudet, ved at det består av vertskommuner og tilliggende bostedskommuner, enn i forhold til tjenester som alle kommuner drifter.

Av den grunn mener Stiftelsen at dagens finansieringsordning 20 – 80 må opprettholdes i en overgangsfase. Omlegging av finansieringsordningen bør ikke gjennomføres før etter en evaluering av lovpålegget, noe som innebærer at kommunene fortsatt må søke om midler og rapportere til statlig myndighet.

Alternativt må midlene øremerkes, og ikke overføres som rammetilskudd til kommunene. Dette begrunnes i erfaring fra andre områder hvor kommunene blir pålagt nye oppgaver, hvor nye oppgaver kan bli en salderingspost i et, fra tidligere, stramt budsjett.

Videre bør det avklares hvilket ansvar som tilkommer vertskommuner i forhold til ikke-vertskommuner, slik at det ikke blir en økonomisk belastning for vertskommunen.

Stiftelsen mener denne overgangsordningen er så omfattende og av så stor viktighet at det bør gjøres unntak fra regjeringens politikk om rammetilskudd. I tillegg mener Stiftelsen at krisesentrene står i en særstilling og ikke kan sammenlignes med kommunens øvrige ”institusjoner”.

13. Øvrige merknader

Stine Sofies Stiftelse anbefaler departementet å vektlegge krisesentrenes kommentarer og forslag til løsninger. Det er de som kjenner organisasjonen og vet hvor ”skoen trykker”.

Stiftelsen er også opptatt av at **fokuset** om å ivareta de som er utsatt for vold i nære relasjoner på en god måte, ikke blekner i diskusjonene som oppstår ved lovarbeidet og knappe ressurser.

Med vennlig hilsen

Stine Sofies Stiftelse
Marie Strand
Jurist

Ada Sofie Austegard
Faglig leder

Telefon 37 29 40 90
Faks 37 29 40 91
E-post marie@barnerett.com
www.barnerett.com